

Gymnasieungdomars studieintresse

Läsåret 2000/01

UF0513

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning.

A.2 Statistikområde

Befolkningens utbildning.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistiken är officiell på den nivå som redovisas i Statistiska meddelanden, serie UF 36.

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson:

Telefon: 08-506 940 00, 019-17 60 00

Telefax: 08-661 52 61, 019-17 70 80

e-post: scb@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Harald Theorin

Telefon: 019-176937

Telefax: 019-177082

e-post: harald.theorin@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

Registret avidentifieras efter årlig insamling.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras inte av EU.

A.10 Syfte och historik

SCB genomförde den första undersökningen om gymnasieungdomars studieintresse under våren 1993 bland de elever som gick i gymnasieskolans avgångsklasser läsåret 1992/93. SCB:s avsikt med den undersökningen var att pröva möjligheten att fortsättningsvis genomföra årliga undersökningar för att belysa hur intresset för att börja läsa på högskola förändras över tiden. Nästa undersökning gjordes på hösten samma år, bland elever i gymnasieskolans avgångsklasser läsåret 1993/94. Syftet med att ändra referensperiod från vårtermin till hösttermin var att kunna presentera statistiken tidigare. Sedan dess har undersökningen genomförts under hösten varje år.

A.11 Statistikanvändning

De viktigaste användarna av statistiken är universitet och högskolor, Högskoleverket och Utbildningsdepartementet. Statistiken används som underlag för information om samt planering av utbildningsprogram och kurser.

Innehållet i undersökningen är beslutat i samråd med programrådet för programmen Utbildning-arbetsmarknad och Prognosinstitutet, där det finns representanter från Högskoleverket, Skolverket, AMS, NUTEK, Göteborgs- och Stockholms universitet, Näringsdepartementet samt Utbildningsdepartementet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Gymnasieungdomars studieintresse är en urvalundersökning som genomförs en gång per år. Uppgifterna samlas in fr.o.m. första veckan i oktober t.o.m. sista veckan i november via postenkäter till elever i årskurs tre i gymnasieskolan. Undersökningens rampopulation hämtas från Skolverkets elevregister. Eftersom registret över elever i årskurs tre för aktuellt läsår inte är färdigt när undersökningen genomförs på hösten, måste föregående läsårs register över elever i årskurs två användas som rampopulation.

Rampopulationen stratifieras på riksområde, programgrupp (studieförberedande/yrkesförberedande) samt kön. Cirka 3 000 individer ingår i SCB:s urval. Det förekommer dock regionala tillägg på uppdrag som gör att den slutliga urvalsstorleken blir större (4 600 i 2000 års undersökning).

Postenkäten som skickas ut innehåller frågor som rör sig kring intresset för att börja läsa på högskola, vilken högskola som föredras och vilken inriktning på högskolestudierna som är mest lockande. Tre skriftliga påminnelser skickas ut under insamlingsperioden.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Översyn av frågeblanketten.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Gymnasieungdomars studieintresse genomförs en gång per år. Uppgifterna samlas in under hösten via postenkäter till elever i årskurs tre i gymnasieskolan. Under 2001 publiceras resultat från den uppgiftsinsamling som gjordes under hösten 2000.

Syftet med undersökningen är att belysa hur stort intresset för att börja läsa på högskola är bland gymnasieelever och hur intresset för högre studier förändras över tiden.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

I statistiken redovisas bland annat:

Den andel som planerar att börja läsa på universitet eller högskola inom tre år bland elever i gymnasieskolans avgångsklasser.

Den andel av dem som planerar att läsa vidare som vill läsa inom ett visst ämnesområde.

Den andel av dem som planerar att läsa vidare som vill läsa vid ett visst universitet eller en viss högskola.

1.1.1 Objekt och population

Statistikens objekt är individer (elever). Målpopulationen är de elever som går sista året på gymnasieskolans nationella program läsåret 2000/01.

Rampopulationen är de elever som gick i årskurs två läsåret 1999/00.

1.1.2 Variabler

Variablerna i statistiken är dels hämtade från Skolverkets elevregister och dels via frågor i postenkät. Några av dem är:

Kön: Registervariabel, uppgift från personnummer.

Län och kommun: Registervariabel. Följer rikets indelningar.

Gymnasieprogram: Registervariabel. Översatt från studievägs kod.

Intresse för högre studier: Undersökningsspersonen svarar utifrån tre fasta svarsalternativ (ja, nej, har inte bestämt) om hon/han planerar att börja läsa på högskola inom de närmaste tre åren.

Ämnesområde: Undersökningsspersonen svarar inom vilket ämnesområde de huvudsakligen vill studera. Indelningen följer i stort sett de områden som finns i SCB:s högskolestatistik.

Universitet/högskola: Undersökningsspersonen svarar vid vilken högskola de helst vill studera vid. Helt jämförbar med SCB:s högskolestatistik.

1.1.3 Statistiska mått

Punktskattningar och spridningsmått. Totalen t för variabel y skattas med:

$$\hat{t}_y = \sum_{h=1}^H \frac{N_h}{m_h} \sum_{r_h} y_k$$

N_h =Stratumstorlek i stratum h

m_h =Svarande inklusive övertäckning i stratum h

r_h =Responsmängd av storleken m_h

$y_k=1$ för viss egenskap, t.ex. planer på att börja studera på högskola; 0 annars

Det vanligaste statistiska måttet är andel där nämnaren antingen är en känd total eller en skattad total.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas på kön och program: De flesta av variablerna redovisas endast för natur- och samhällsvetenskapsprogrammet. Ett par variabler, intresse för högre studier samt universitet/högskola, redovisas även på riksområde.

1.1.5 Referenstider

Oktober-november läsåret 2000/01 för både objekt och variabler.

1.2 Fullständighet

Enkätundersökningen om gymnasieungdomars studieintresse är ett komplement till registerstatistiken om övergången från gymnasieskola till högskola, och är en mycket liten del av det totala utbudet av utbildningsstatistik.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Bortfall torde vara den osäkerhetskälla som ger störst bidrag till den totala osäkerheten i skattningarna. Mätfel kan förekomma för vissa variabler. Mål- och rampopulation överensstämmer inte helt. Täckningsfelet korrigeras till viss del med hjälp av svar från övertäckningsobjekt. Urvalet stratifieras för att minska urvalsfelet och för att uppnå bättre precision i skattningarna.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Rampopulationen bestod av 84 650 elever som gick i årskurs två läsåret 1999/00. Populationen stratifierades. Stratifieringsvariabler var region, programgrupp och kön – sammanlagt bildades 50 strata. Storleken på urvalet var 4 600 personer.

Svaren räknas upp med vikter som tar hänsyn till varierande urvalssannolikheter och svarsfrekvenser i olika strata. I skattningsförfarandet ligger ett antagande om att de saknade uppgifterna för objekten i bortfallet inte avviker från de svarandes uppgifter i respektive stratum. Uppräkningsvikten för ett stratum framgår av formeln under punkt 1.1.3, Statistiska mått.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen skilde sig från målpopulationen. I ramen ingick de elever som gick i andra årskursen på gymnasieskolan läsåret 1999/00. Målpopulation var de elever som gick i tredje årskursen läsåret 2000/01. Anledningen till att ett årgammalt register används för att skapa ramen är att det aktuella inte är klart när undersökningen genomförs.

Undertäckningen i statistiken, som utgörs av elever som hade studieuppehåll läsåret 1999/00 men som hade återupptagit sina gymnasiestudier ett år senare, är okänd. Det görs ingen justering för undertäckningen.

Övertäckningen består av de elever som avbrutit eller gjort uppehåll i sina studier under eller efter årskurs två. Viss övertäckning går att identifiera vid datainsamlingen.

2.2.3 Mätning

I undersökningen används ett frågeformulär. De flesta frågorna har endast fasta svarsalternativ. Frågorna om ämnesområde, examen och högskola har ett begränsat antal fasta svarsalternativ samt ett öppet. Det finns t.ex. ett stort antal olika examina och alla kan inte få ett fast svarsalternativ p.g.a. utrymmesbrist. Det förekommer att de uppgifter som lämnas på de öppna svarsalternativen är för knapphändiga för att de ska kunna kodas.

2.2.4 Svartsbortfall

Objektsbortfallet i undersökningen var 28 procent. Bortfallet bestod nästan

uteslutande av ej avhörda personer, 27 procentenheter. Objektbortfallet varierade mycket mellan strata.

Det partiella bortfallet varierade mellan 0 och 5 procent för olika frågor.

2.2.5 Bearbetning

Scanningprogrammet som används innehåller validitetskontroller. Dessutom görs manuell granskning och rättning av insamlad data. Personalen som arbetar med undersökningens dataregistrering har lång erfarenhet av arbetet.

2.2.6 Modellantaganden

Inga antaganden utöver det som nämns om bortfallet under punkt 2.2.1.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Konfidensintervall, 95-procentiga för alla skattningar.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken publiceras en gång per år. Tidpunkten för datainsamling har varit samma sedan läsåret 1993/94.

3.2 Framställningstid

Arbetet med frågeblanketten och urvalsramen påbörjades i september 2000. Urvalet drogs i slutet av månaden. Den första omgången med frågeblanketter skickades ut den 3 oktober. Tack- och påminnelsekort skickades den 12 oktober. Nästa påminnelse skickades 31 oktober och en påminnelse med ny blankett den 13 november. Insamlingen avslutades den 5 december.

Under början av december granskades och rättades materialet. Den 18 december var datafilen färdig för tabellframställning. Arbetet med att ta fram statistiken påbörjades i januari 2001. Det statistiska meddelandet publicerades den 30 mars 2001.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades enligt planen.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Variabelinnehållet har varit det samma i samtliga undersökningar läsåren 1993/94-2000/01. Omorganisationen av gymnasieskolan då linjerna ersattes av program gör att vissa redovisningsgrupper har måst förändras över tiden. Omorganisationen hade främst effekt på statistiken från läsåret 1994/95 som endast är jämförbar med de andra åren vid redovisning per program, men inte vid redovisning på kön och totalt.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistikens viktigaste variabel, intresse för högre studier, följer ingen vedertagen definition eller reglering. Den definieras av en fråga som ställs i undersökningen: "Har du planer på att börja studera på högskola inom de närmaste tre åren?". Resultatet av den frågan och ett antal följdfrågor redovisas på kön, vissa gymnasieprogram och vissa regioner. Alla de grupper som målvariablerna redovisas för är definierade utifrån information som finns i SCB-register, t.ex. utbildningskoder för gymnasieprogram och kommunkoder.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

Statistiken är delvis jämförbar med SCB:s registerstatistik om övergången från gymnasieskolan till högskolan. Det är dock en jämförelse som bör göras med viss försiktighet eftersom den ena undersökningen mäter en attityd och den andra mäter något som faktiskt har inträffat.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiska meddelanden, serie U 36, Utbildningsstatistisk årsbok, Fickskolan och Uppskattad utbildning.

5.2 Presentation

Tabeller, text och diagram.

5.3 Dokumentation

Produktionsdokumentation finns inte i tryckt form.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Statistikanvändare kan få specialbearbetningar gjorda. Det går också att, efter speciell prövning att få tillgång till en aidentifierad version av primärmaterial. Prövningen tar mindre än en vecka.

5.5 Upplysningstjänster

Harald Theorin, programmet Utbildning-arbetsmarknad vid SCB.

Telefon: 019-176937

Fax: 019-177082

e-post: harald.theorin@scb.se